

**ДО
Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ**

**Г-ЖА ДАНИЕЛА ПЕТРОВА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
КУЛТУРАТА, ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО И
МЕДИИТЕ КЪМ 41 – ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

**Г-ЖА ИСКРА ФИДОСОВА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИТЕ
ВЪПРОСИ**

**Г-Н СИМЕОН ДЯНКОВ,
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ**

**ДОЦ. ГЕОРГИ ЛОЗАНОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪВЕТА ЗА ЕЛЕКТРОННИТЕ
МЕДИИ**

**Г-ЖА ТЕМЕНУЖКА ПЕТРОВА,
ДИРЕКТОР НА АДФИ**

ДЕКЛАРАЦИЯ

**на СДРУЖЕНИЕ С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ
“АСОЦИАЦИЯ НА ТЕЛЕВИЗИОННИТЕ
ПРОДУЦЕНТИ”**, седалище и адрес на управление:
София, район „Лозенец”, кв. „Витоша”, бул.
„Симеоновско шосе” № 24, ет. 5, офис 26-27, вписано в
регистъра на юридическите лица с нестопанска цел при
Софийския градски съд по фирмено дело № 81 / 2009 г.,
БУЛСТАТ: 175662887, представлявано от
Изпълнителния директор Мая Василева

относно: писмо на АСОЦИАЦИЯТА НА
БЪЛГАРСКИТЕ РАДИО - И ТЕЛЕВИЗИОННИ
ОПЕРАТОРИ, изпратено през месец декември 2010 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА,

С настоящата декларация СДРУЖЕНИЕ С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ „АСОЦИАЦИЯ НА ТЕЛЕВИЗИОННИТЕ ПРОДУЦЕНТИ” изразява принципната си позиция относно Писмото на АСОЦИАЦИЯТА НА БЪЛГАРСКИТЕ РАДИО - И ТЕЛЕВИЗИОННИ ОПЕРАТОРИ (АБРО), изпратено през месец декември 2010 г. до г-жа Цецка ЦАЧЕВА, Председател на Народното събрание, г-жа Даниела ПЕТРОВА, Председател на Комисията по културата, гражданското общество и медиите към 41 – то Народно събрание, г-жа Искра ФИДОСОВА, Председател на Комисията по правните въпроси, г-н Симеон ДЯНКОВ, Министър на финансите, доц. Георги ЛОЗАНОВ, Председател на Съвета за електронните медии (СЕМ) и г-жа Теменужка ПЕТРОВА, Директор на АДФИ.

Считаме, че извършване на исканата от АБРО промяна в една-единствена нормативна разпоредба от Закона за радиото и телевизията (чл. 71), както и всякаква промяна в

нормативната уредба или предприемане на каквито и да било спешни временни мерки относно Българската национална телевизия (БНТ), които се основават единствено на твърденията, изложени в писмото на АБРО, биха били единствено в полза на търговските доставчици на аудиовизуални медийни услуги.

Считаме, че позицията на АБРО е единствено в защита на частните интереси на членуващите в нея търговски доставчици на аудио-визуални медийни услуги, а не в защита на „обществения интерес“, чието отстояване се претендира, и че не са взети предвид съществени особености в дейността на БНТ като обществен доставчик на аудио-визуални медийни услуги:

1. Относно довода на АБРО, че БНТ не е принудена да търси възвръщаемост на своите инвестиции, считаме, че АБРО не отчита факта, че дейността на търговските доставчици на аудио-визуални медийни услуги е насочена към реализиране на печалба, което в никакъв случай не е основната цел, определяща дейността на БНТ като обществен доставчик на аудио-визуални медийни услуги, без, разбира се, да бъдат омаловажавани усилията на БНТ в тази насока.

Основните функции на БНТ като национален обществен доставчик на аудио-визуални медийни услуги, регламентирани в чл. 6, ал. 3 от Закона за радиото и телевизията, а именно: 1. да осигурява медийни услуги за всички граждани на Република България; 2. да съдейства за развитието и популяризирането на българската култура и българския език, както и на културата и езика на гражданите в съответствие с етническата им принадлежност; 3. да осигурява чрез своите медийни услуги достъп до националното и европейското културно наследство; 4. да включва предавания, които информират, образоват и забавляват; 5. да прилага новите информационни технологии; 6. да отразява различните идеи и убеждения в обществото чрез плурализъм на гледните точки във всяко от новинарските и актуално-публицистичните предавания с политическа и икономическа тематика; 7. да съдейства за взаимното разбирателство и толерантността в отношенията между хората; 8. да предоставя на гражданите възможност да се запознаят с официалната позиция на държавата по важни въпроси на обществения живот.

Следва да се има предвид, че съгласно чл. 20, т. 1 от Закона за закрила и развитие на културата (обн., ДВ, бр. 50 от 1.06.1999 г., изм. и доп. ..., бр. 97 от 10.12.2010 г., в сила от 10.12.2010 г.), Глава четвърта „Закрила на националната културна идентичност и духовни ценности“, за утвърждаване на духовните ценности на нацията и общочовешките норми и морал: министърът на културата и генералните директори на Българското национално радио и Българската национална телевизия сключват всяка година договори за програми и предавания в областта на културата, включително и за телевизионни филми, радио- и телевизионен театър, като в договорите се определят задълженията на Българското национално радио и Българската национална телевизия по създаването, представянето и разпространението на културните ценности с приоритетно присъствие на високохудожествена българска продукция.

2. Практическият резултат от разликата в целите на обществения и търговските доставчици на аудио-визуални медийни услуги

Сериозното присъствие на неевропейски филми и сериали в програмите на търговските доставчици на аудио-визуални медийни услуги е показател за насочеността на тяхната дейност към извличане на печалба.

Показателни са подадените в СЕМ сигнали от граждани - мнение на зрител за излъчваните турски сериали в програмите «Б» ТВ и «Нова телевизия». В отговора зрителят е информиран, че съгласно чл.9, ал.1 от Закона за радиото и телевизията «създаването на радио- и телевизионни програми в Република България е свободно» и регулаторният орган не може да оказва влияние върху програмната политика на операторите и да се намесва в определянето на съдържанието на програмите им, съгласно своите правомощия; мнение на зрителка с възмущение от "турцизирането" на сериалите в телевизионни програми и излъчването на новини на турски език в програма "БНТ 1". В отговора се посочва, че съгласно чл. 9, ал.1 от Закона за радиото и телевизията "създаването на радио- и телевизионни програми в Република България е свободно" и Съветът за електронни медии не се намесва в програмната политика на операторите. Подчертан е фактът, че излъчването на новини на турски език по Канал 1 е по решение на Народното събрание. *(Проверки по сигнали от институции и юридически лица, септември, октомври 2009 г., интернет страница на СЕМ)*

Независимо от художествените качества на такива произведения излъчването им по никакъв начин нито съдейства за развитието и популяризирането на българската култура и българския език, нито осигурява достъп до националното и европейското културно наследство.

Ролята на БНТ като обществен доставчик на аудио-визуални медийни услуги не допуска създаване на телевизионна програма, основна част от която са неевропейски сериали, независимо от факта, че такива произведения биха се радвали на голям зрителски интерес, че в тях може би се обсъждат общочовешки ценности и независимо от значително по – ниската цена за осигуряването на правата по разпространението им в сравнение със цената за създаване на собствена продукция или с цената за осигуряване правата на разпространение на европейска продукция.

Следва да бъде отбелязана инициативата „Българското кино” на БНТ, благодарение на която зрителите имат възможност да видят както любими български филми, създавани по-рано във времето, така и български филми, създавани през последните години, получили международно признание. Единственият начин тези филми да достигнат до зрителите в малките населени места е именно телевизията. Разпространението на българските филми е популяризиране на българската култура.

3. Взаимно противоречиви са изразените в писмото на АБРО недоволство от финансирането на БНТ с бюджетни средства - отчисление от данъци на физически и юридически лица, и твърдото противопоставяне на АБРО срещу намиране на други източници на финансиране на БНТ, каквито са увеличаване на рекламното време на БНТ, допускане на продуктово позициониране и на спонсорство на филмована продукция.
4. Считаваме, че в една правова държава не следва с политически средства да бъдат решавани правни спорове.

В случай, че БНТ нарушава Закона за защита на конкуренцията (ЗЗК), то АБРО или засегнатите ѝ членове следва да се обърнат не към Народното събрание или към СЕМ, а към Комисията за защита на конкуренцията (КЗК). В рамките на специално производство КЗК ще установи дали БНТ е извършила нарушение или не на ЗЗК, като решението ѝ подлежи на съдебен контрол от страна на Върховния административен съд.

5. Относно изразеното в писмото на АБРО искане за отчетност, прозрачност и публичност на разходваните средства на обществения доставчик на аудио-визуални медийни услуги считаме, че е необходимо да бъде нормативно установено задължение за всички доставчици на аудио-визуални медийни услуги периодично да предоставят на СЕМ като регулаторен орган подробна информация относно спазването на изискванията на закона.

Периодичното предоставяне на СЕМ на информация от доставчици на аудио-визуални медийни услуги относно изпълнението на нормативните изисквания за минимален процент от общото годишно програмно време на съответната телевизионна програма, като се изключат новините и спортните предавания и телевизионните игри, рекламите, телетекстът и телевизионния пазар, който трябва да е запазен за излъчване на европейски произведения и на европейски произведения, създадени от независими продуценти, ще позволи изпълнението от страна на държавата на изискванията на чл. 16 и чл. 17 от Директивата за аудиовизуалните медийни услуги да бъде лесно извършено и вярно отразено в доклада на България, който държавата е задължена да предоставя на Европейската комисия на всеки две години.

С оглед на опцията, предвидена в чл. 17 от Директивата за аудиовизуалните медийни услуги държавите-членки осигуряват запазването от страна на излъчващите оператори на поне 10 % от програмното време с изключение на времето, предназначено за новини, спортни състезания, игри, реклама, услуги за телетекст и телевизионно пазаруване, или алтернативно, по усмотрение на държавите-членки, на поне 10 % от техния програмен бюджет за европейски произведения, създадени от независими продуценти, поддържаме позицията, изразена в Предложението на АТП за нормативна регламентация в новия закон за електронните медии, да бъде нормативно установена опция за търговските доставчици на аудио-визуални медийни услуги в случай, че за тях не е възможно запазване на съответния процент от програмното им време за европейски произведения и такива на независими продуценти, то да осигурят поне 10 % от програмния си бюджет за такива произведения.

В случай, че от предоставената информация е видно, че не е изпълнено задължението за запазване на съответния процент от програмното време, то търговският доставчик на аудио-визуални медийни услуги да бъде длъжен да подаде до СЕМ декларация относно размера на общия програмен бюджет за телевизионната програма за съответния период.

Въпрос на законодателно решение е в чия полза търговските доставчици на аудио-визуални медийни услуги ще заплащат съответния процент от програмния си бюджет – би могло да е в полза на СЕМ, на БНТ или в полза на трето лице. Считаме, че е от съществено значение това лице да има нормативно установено задължение да осигури използването на така събраните парични средства именно за създаване на европейски произведения, включително на независими продуценти.

По този начин СЕМ ще има реална възможност да контролира изпълнението от страна на търговските доставчици на аудио-визуални медийни услуги на задълженията по чл. 16 и чл. 17 от Директивата за аудиовизуалните медийни услуги, изпълнението на които България като държава – членка в Европейския съюз е задължена да осигури.

Следва да се има предвид, че съгласно практиката на Съда на Европейския съюз простото преписване на една директива в национален нормативен акт не е добро транспониране на директивата. Държавите – членки следва да предприемат всички необходими мерки, за да постигнат резултата, предписан в директивата. Неосигуряване от страна на държавите-членки постигането на резултата, предвиден в директивата, може да доведе до отговорност на държавата.

6. В тази връзка считаме, че следва да бъдат посочени и взети предвид мотивите, изложени в Доклад – предложение за резолюция на Европейски парламент относно публичното радиоразпръскване в ерата на цифровите технологии: бъдещето на двойната система (2010/2028(INI)), докладчик: Ivo Belet, Комисия по култура и образование към ЕП, а именно:

„Радио- и телевизионното разпространение е единствен по рода си сектор. Той влияе на ценностната система и мнението на хората и все още е основният източник на информация за повечето граждани в ЕС. Следователно секторът има особено значение за защитата и популяризирането на основните свободи и демокрацията, включително на социалното сближаване.

Частта от достиженията на правото на ЕС относно двойната система

Както се подчертава в Директивата за аудиовизуалните медийни услуги (Директива 2010/13/ЕС (ОВ L 95, 15.4.2010 г., стр. 1), аудио-визуалното пространство на ЕС се характеризира с така описаната „двойна система“. Съвместното съществуване на обществените и търговските радио- и телевизионни оператори осигури разнообразен набор от програми. То допринася за медийния плурализъм, културното и езиково многообразие, за конкуренцията между редакциите (по отношение на качеството и многообразието на съдържанието), както и за свободата на словото.

Една силна, жизнеспособна и добре финансирана система за обществени услуги за радио- и телевизионно разпространение представлява част от това. При една добре функционираща двойна система радио- и телевизионните оператори, предоставящи обществени услуги, могат да повишат стандартите на пазара.

Ангажимент на ЕС към ролята на радио- и телевизионните оператори, предоставящи обществени услуги

В Протокол 29 към Договора за Европейския съюз (Протокол за системата на публичното радиоразпръскване в държавите-членки (ОВ С 83, 30.3.2010 г., стр. 312) официално известен като Амстердамски протокол.) ЕС поема ангажимент към системата за обществено радио- и телевизионно разпространение в държавите-членки, „като счита, че публичното радиоразпръскване в държавите-членки е пряко свързано с демократичните, социалните и културните потребности на всяко общество, както и с необходимостта от запазването на плурализма в медиите.“

Значението на обществените услуги за радио- и телевизионно разпространение отново беше потвърдено в резолюцията на Съвета относно обществените услуги за радио- и телевизионно разпространение (Резолюция на Съвета и на представителите на правителствата на държавите-членки, заседаващи в рамките на Съвета от 25 януари 1999 г. (ОВ С 30, 5.2.1999 г., стр. 1)) и тяхната роля за насърчаването на културното многообразие се признава от Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване от 2005 г.

В рамките на форума на Съвета на Европа държавите-членки също така се споразумяха по набор от препоръки (Препоръка № R (96) 10 на Комитета на министрите на Съвета на Европа към държавите-членки от 11 септември 1996 г. относно гаранцията за независимостта на обществените услуги).

Двойната система в епохата на цифровите технологии: система под натиск

За съжаление областта на радио- и телевизионно разпространение в Европа е далеч от идеалното положение на балансирана, двойна система за радио- и телевизионно разпространение, опираща се на два еднакво силни стълба.

Медиите, предоставящи обществени услуги, и двойната система на прага на необратимост

В контекста на трансформиране на цифровите медии обществените радио- и телевизионни оператори в някои държави-членки се сблъскват с фундаментални, застрашаващи съществуването им проблеми и от финансово, и от политическо естество. „В повечето наблюдавани страни общественото радио- и телевизионно разпространение страда от нарастващо политизиране и натиск, недостатъци в моделите на финансиране и уронване на престижа [...]“ (Open Society Institute, Television Across Europe, More Channels, Less Independence, 2008).

Успоредно с това искреността на определени частни радио- и телевизионни оператори беше поставена под съмнение поради близката им връзка с мощни икономически конгломерати или тъй като източниците им за финансиране са с неясен произход.

Съгласно Протокол 29 към Договора за създаването на ЕС финансирането на обществените радио- и телевизионни оператори е от компетентността на националните органи. Сигнали сме обаче до една критична точка. В някои държави-членки обществените медии и следователно двойната система се намират на пределна точка от своето съществуване. Политиката на ЕС в аудио-визуалната област не може да се ограничи до намеса в случаите на прекомерно голямо обезщетяване. Ако гледаме сериозно на своя ангажимент към двойната система, следва да вземем предвид липсата както на финансиране, така и на редакционна и управленска независимост на обществените услуги за радио- и телевизионно разпространение.

Предложения за бъдещето

Много е трудно да се формулират общи препоръки за целия ЕС поради различния правен и организационен контекст в държавите-членки. Определено не може да се говори за универсален подход.

Обсъждане на всички равнища

Трябва да се поощряват интензивни обсъждания на национално равнище относно това, как да се създаде здравословна медийна екология. Преразгледаното съобщение следва да бъде считано за стимул в тази насока. Би могло да се помисли за определянето на минимални прагове, необходими за прилагането на приетите принципи (достатъчно финансиране, независимо управление, независимост на редакциите). ЕС следва да поощрява дискусиата между държавите-членки на различни равнища...

7. В цитирания по горе Доклад - предложение за резолюция на Европейски парламент се отправят препоръки към държавите членки относно достатъчно финансиране, независимо управление, независимост на редакциите относно обществените радио - и телевизионни оператори.

Обратно, в писмото на АБРО, от една страна, се излагат искания за предприемане на политически мерки на проверка и контрол върху дейността на БНТ, а, от друга страна, се излагат твърдения за нецелесъобразно разходване от БНТ на бюджетни средства, като се настоява за намеса в редакционната независимост на БНТ.

8. Препоръки към държавите – членки в Резолюция на Европейския парламент от 25 ноември 2010 г. относно публичното радиоразпръскване в ерата на цифровите технологии: бъдещето на двойната система (2010/2028(INI)):

По така изготвения доклад е приета Резолюция на Европейския парламент от 25 ноември 2010 г. относно публичното радиоразпръскване в ерата на цифровите технологии: бъдещето на двойната система (2010/2028(INI)), в която изрично се:

подчертава по-специално основната роля на една действително балансирана европейска двойна система за насърчаването на демокрацията, социалното сближаване, интеграцията и свободата на словото, като се акцентира върху запазването и насърчаването на медийния плурализъм, медийната грамотност и културното и езиковото многообразие и спазването на европейските стандарти, свързани със свободата на пресата;

отново потвърждава необходимостта от поддържане на силни и жизнени независими обществени услуги за радио- и телевизионно разпространение, адаптирани към изискванията на епохата на цифровите технологии, и настоява за предприемане на конкретни мерки за постигането на тази цел;

призовава държавите-членки да гарантират достатъчни ресурси, за да могат обществените радио и телевизия да се възползват от новите цифрови технологии и така да осигурят на широката общественост предимствата на модерните аудио-визуални услуги;

настоятелно призовава държавите-членки да определят мисията на радио- и телевизионните оператори, предоставящи обществени услуги, така че те да запазят своя отличителен характер чрез ангажимент за оригинална аудио-визуална продукция и висококачествени програми и журналистика, независимо от търговските съображения или политическото влияние, и именно това да служи като техен отличителен белег; отбелязва, че тази мисия следва да бъде определена възможно най-ясно, като същевременно надлежно се отчита независимостта на операторите по отношение на програмите;

приветства признаването на принципа на технологичната неутралност и на необходимостта да бъде зачитана редакционната независимост на радио- и телевизионните оператори, предоставящи обществени услуги, като надлежно се отчита тяхната потребност от стабилно и сигурно финансиране;

припомня значението на препоръките и декларациите на Съвета на Европа, по които се споразумяха всички държави-членки на ЕС и които установяват европейски норми в областта на свободата на словото, свободата на пресата и медийния плурализъм, както и по отношение на независимостта, организацията, мисията и финансирането на медиите, предоставящи обществени услуги, по-специално в информационното общество, като по този начин се защитава надеждността на публичното радиоразпръскване;

напомня на държавите-членки, че са поели ангажименти по отношение на тези европейски норми, и настоятелно ги призовава да осигурят подходящо, съразмерно и стабилно финансиране на медиите, предоставящи обществени услуги, за да им позволят да изпълнят мисията си, да се гарантира тяхната политическа и икономическа независимост, да се допринесе за интегриращо информационно общество, основано на знанията, при наличието на представителни, висококачествени и общодостъпни медии;

призовава освен това държавите-членки да предприемат необходимите мерки по отношение на въпроса за недостатъчното финансиране на радио- и телевизионните оператори, предоставящи обществени услуги, особено като се има предвид специфичната мисия на публичната медия да е достъпна за възможно най-широк зрителски/слушателски кръг, по всички нови медийни платформи;

отбелязва, че във всички държави-членки трябва да се гарантира прозрачност на собствеността върху частните радио- и телевизионни оператори, и призовава Комисията да наблюдава и подкрепя напредъка в тази посока;

призовава държавите-членки да прекратят политическата намеса по отношение на съдържанието на услугите, предлагани от обществените радио- и телевизионни оператори.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА,

От програмната политика на търговските доставчици на аудио-визуални медийни услуги пряко са засегнати независимите продуценти в държавата. Липсата на достатъчно голям брой търговски доставчици на аудио-визуални медийни услуги, които да запазват съответния законово определен процент от програмното си време за европейски произведения и такива на независимите продуценти (включително като създават такива), фактът, че липсва механизъм за контрол от страна на държавата изпълнението на това задължение, фактът, че е икономически по – изгодно осигуряване на права за разпространение на неевропейска продукция от създаването на българска продукция, имат за краен резултат намаляване на оригинално произведената на български език телевизионна продукция.

Считаме, че не само, че не бива да бъде допускано намаляване на оригинално произведената на български език телевизионна продукция, а е необходима цялостна държавна концепция относно съхраняване и разпространение на българската култура, включително финансова подкрепа на българското игрално и телевизионно филмово производство.

Считаме, че следва да бъде отчетена важната роля на БНТ като обществен доставчик на аудио-визуални медийни услуги за развитието и популяризирането на българската култура и българския език и за осигуряване на достъп до националното и европейското културно наследство.

Считаме, че е необходимо провеждане на широк обществен диалог както относно евентуални промени в Закона за радиото и телевизията, така и относно приемане на закон за обществените медии.

Считаме, че зад общата фраза „обществен интерес” не стои просто възвращаемостта на инвестициите в една телевизионна програма, а стои необходимостта от развитие и популяризиране на културата и езика ни.

С уважение: _____

Мая Василева

Изпълнителен директор на

СНЦ “АСОЦИАЦИЯ НА ТЕЛЕВИЗИОННИТЕ ПРОДУЦЕНТИ”